

Sághegy Leader Egyesület

A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia 2011. évi felülvizsgálata

–tervezeti munkaanyag–

2011. 03.04.

1. VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

2. HELYZETELEMZÉS

2.1. A LEADER Helyi Akciócsoport által lefedett terület ismertetése

2.1.1. A térség általános jellemzői

A stratégiában érintett térség a Nyugat-Dunántúli Régióban, Vas megye északkeleti részén helyezkedik el, határos a csepregi, a szombathelyi és a vasvári kistérségekkel, illetve északon Győr-Moson-Sopron, keleten Veszprém, délen pedig Zala megyével.

A térségre jellemző az eltérő fejlettségi szintű települések csoportjainak laza hálózata, aszerint, hogy közlekedési folyosó mentén (8-as, 86-os, 84-es főút) gazdasági, kereskedelmi centrumot jelentő városok közelében vagy ezekről távolabb helyezkednek el. Ez meghatározza a munkahelyek száma és távolsága alapján a jövedelemtermelő képességet, ezáltal az infrastruktúra fejlettségét, a vásárlóerő pedig a helyi vállalkozások életképességét.

Általánosan jellemző az alacsony bérű betanított munkásokat alkalmazó elektronikai, könnyűipari cégek jelenléte, ebből következően a munkavállalók számának, a munkanélküliségi rátának gyors változása.

A természeti környezet gazdag, a termálkincs könnyen kiaknázható, a természetvédelmi területek, épített örökségek: kastélyok, kúriák száma jelentős. Előny, hogy a jelenleg oly divatos bor utak, valamint a fellendülőben lévő kulturális -, egészség- és wellness turizmus szempontjából a megye legnagyobb kincsei itt találhatók.

2.1.2. A térség környezeti állapota, földrajzi jellemzői, földhasználati módok

A térség felszíni és felszínalatti vizekben egyaránt gazdag. Felszíni vízhálózata sűrű, legnagyobb folyója a Rába, egyéb folyóvizei a Marcal, Répce és Gyöngyös, de mellettük kisebb tavak, holtágak is találhatók. Közülük talán a Szajki-tavakat érdemes kiemelni, amely kiemelkedő környezeti és turisztikai potenciállal bír.

A térség földrajzi fekvése kedvező, hazánk nyugati részén található, közel az osztrák határhoz, igaz jelentős távolságban Budapesttől. Fekvése a megyén belül is viszonylag kedvező, néhány település kivételével nem periférikus a helyzete. Ebből fakadóan jól ki tudta használni a földrajzi elhelyezkedésből származó előnyöket, általános fejlődése és fejlettsége nem maradt és marad el a megye egészétől. Ehhez a kedvező természeti- és közlekedés-földrajzi adottságok is hozzájárultak.

Természetföldrajzi szempontból meglehetősen heterogén a térség. A két legészakibb település Csánig és Répcelak már a Kisalföld, ezen belül a Kapuvári-sík része. A többi településen a Nyugat-magyarországi-peremvidék területén lévő két középtáj, a Sopron–Vasi-síkság és a Kemeneshát osztozik. A Répce-síkon fekszik Vasegerszeg és Vámoscsalád, a Gyöngyös-síkon található Bögöt,

Porpác, Pósfa, és Szeleste, a Rábai teraszos síkon Csénye, Ikervár, Jákfa, Megyehid, Meggyeskovácsi, Nick, Ölbő, Rábapaty, Uraiújfalu és Zsédény, az Alsó-Kemenesháton pedig Bejcgertyános, Bögöte, Gérce, Hosszúpereszteg, Káld, Nyőgér, Sitke, Sótöny, Vashosszúfalu, és Vásárosmiske. Ez a nagyfokú tájheterogenitás tükröződik a térség geológiai és morfológiai képében is.

A térség többi települése a Marcal-medencében található, amely két részre, a Marcal völgy síkjára, valamint a lepusztult felszínű Kemenesaljára osztható. Utóbbin húzódik a Sághegy (291m) és a Kis-Somlyó (230m) és a sitkei Hercseg-hegy, melyek bazaltvulkáni tanúhegyek és vulkánturisztikai jelentőségűek lehetnek. A térség északnyugati része a Kemenesháthoz tartozó Cser kistáj, mely döntően síksági formakincsű terület. Országos védettségű a Sághegyi Tájvédelmi Körzet, melynek összterülete 235 hektár. Mezőgazdasági tevékenysége miatt, de a helyi turizmusra kifejtett jótékony hatása miatt említést érdemel még a Ság-hegyen - a római kor óta - folyó szőlőművelés, de a Kemeneshát keleti lejtőin és a Kis-Somlyó hegyen is jelentős szőlőkultúra található.

A két említett terület a Somlói Történelmi Borvidék szerves egységét képezi.

Országos jelentőségű a térségben található termálvíz kincs. A terület mélyszerkezetében két egymástól eltérő egység található: a Rábától nyugatra az Alpok mélybesüllyedt folytatása; a legkeletibb tag pedig az úgynevezett Rába-menti metamorfit összlet. Legnagyobb jelentőséggel azonban a devon korú dolomit bír, melynek töredezett, repedezett üregeiben magas hőmérsékletű és rendkívül magas oldott ásványianyag-tartalmú termálvíz raktározódik.

A környezetszennyezés (víz, levegő, talaj) nem jelentős, a pontszerű források és a talajvizek nitrát szennyezettsége azonban figyelmeztető, emellett jelentős veszélyt jelent az országhatárokon kívülről jövő szennyezés is. (Rába habzása). A 86-os számú főút zaj- és levegőszennyezése is jelentős.

A térség turisztikai potenciálját erősíti az itt található Natura 2000 területek magas száma, a számos természetvédelmi terület, valamint a térségen áthaladó országos kék túra útvonala is.

2.1.3. Demográfiai helyzet

A Sághegy Leader Egyesület 58 települést foglal magába. A Sárvári és Celldömölki kistérség tartozik a tervezési területhez. 31 település alkotja a Sárvári Kistérséget, 27 a Celldömölki kistérséget. A Sárvári Kistérségben található a 2001-ben városi rangot kapott Répcelak. A két térség összlakossága: 37316 fő. Térségünkre jellemző a falvak lakosságának előregedése, a fiatalok elvándorlása. Ezt a tendenciát erősíti a foglalkoztatók azon gyakorlata, hogy hátrányosan különböztetik meg felvételtkor a nem helyi lakcímmel rendelkező jelentkezőt.

A Sághegy Leader Egyesület 15 települése hátrányos helyzetű, ebből Bejcgertyános, Meggyeskovácsi, Vásárosmiske a Sárvári, Csöngye, Duka, Egyházashetye, Keléd, Kemenesmagasi, Kemenespálfa, Kissomlyó, Köcsk, Nemeskeresztúr, Nemeskocs, Pápoc, Szergény a celldömölki kistérséghez tartozik. A települések a 1980-as évek végére külső perifériális területté váltak. A szocialista időszakban nem részesültek kiemelt infrastrukturális fejlesztésekben, melynek eredményeképpen fokozatosan romlott vonzerejük, egyre erősebben jelentkeztek az elvándorlás, illetve a negatív demográfiai átmenet folyamatai.

A Sághegy Leader Egyesület kiemelt feladatának tekinti a hátrányos helyzetű települések gazdasági, foglalkoztatáspolitikai, kulturális helyzetének javítását, a helyi szereplők közötti kapcsolatépítést, valamint a települések megtartó-képességének erősítését.

2.1.4. Gazdasági környezet

A Nyugat-dunántúli régióban 2009 első félévében havonta átlagosan 43.752 fő álláskeresőt tartott nyilván a munkaügyi szervezet. A megelőző 3 teljes évben a havi átlagos létszám a 29 ezer főt alig haladta meg.

A 2008. őszen kezdődött gazdasági világválság elsősorban az ipart érintette, így a Nyugat-Dunántúli régióra is erősen negatív hatással volt. A térségben a feldolgozóipar az egyik legnagyobb foglalkoztató, képviselői a válság következtében létszámleépítésekre kényszerültek, aminek következtében visszaesett a régióban a foglalkoztatottság, ezzel párhuzamosan növekedett a munkanélküliség. A kereskedelmet és a szolgáltató szektort csak áttételesen érték el a válság hatásai, így nem is következett be akkora visszaesés ezekben az ágazatokban, mint amilyen az iparban volt tapasztalható.

A gazdasági válság 2008 utolsó két hónapjától kezdte éreztetni hatását a regisztrált álláskeresők számában. Novemberben még csak 5%-os, azt követően azonban 10 % feletti növekedést mutatnak az adatok előző év hasonló időszakához képest. A növekedés üteme 2009 első félévében tovább fokozódott, aminek következtében áprilisra az álláskeresők száma a Nyugat-dunántúli régióban megközelítette a 46.000 főt. A félév végére a szinte mozdulatlan adatok, az előző év azonos időszakához viszonyítva 70,2%-os emelkedést jeleztek.

A válság a celldömölki kistérséget az átlagosnál is erőteljesebben érintette. Míg a 2008. év augusztusában a regisztrált munkanélküliek száma 664 fő volt a kistérségben, addig 2009. augusztusban 1487 főre emelkedett az álláskeresők száma.

A Celldömölki Kistérségben az elmúlt években három nagy cég emelkedett ki a jelentős foglalkoztatók köréből, úgy mint a Cellcomp Kft., az Eybl Hungária Kft. jánosházi üzeme, valamint a Fodát Kft. Ez utóbbin belül a létszámleépítés három Triumph varrodát érintett.

A kistérség gazdaságában, főleg a meghatározó feldolgozóipari cégek körében, olyan mértékű keresletcsökkenés következett be, melynek hatására jelentősen csökkent a foglalkoztatottság és ezzel egyidejűleg emelkedett a munkanélküliség. A keresletcsökkenésből adódó tömeges létszámleépítések, főleg az autóiipari beszállító, feldolgozóipari cégeket érintették. Mivel a térségben a foglalkoztatói kör meghatározó, a recesszió jelentős mértékben sújtotta, és még mindig sújtja a helyi munkaerőpiacot.

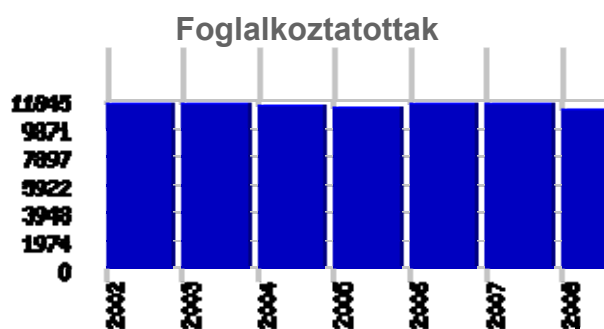
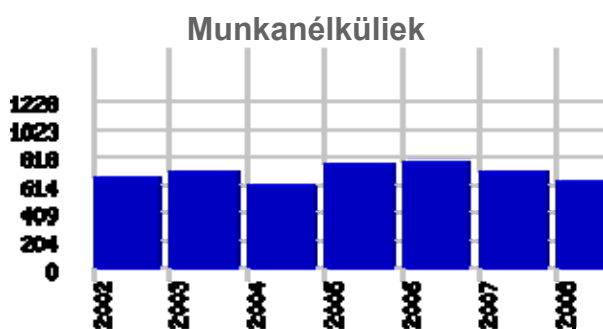
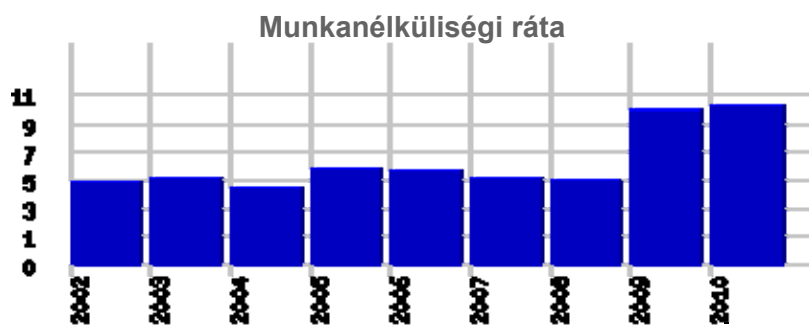
2010.decemberében a Celldömölki Kistérségben 13754 főre, a Sárvári Kistérségben 20483 főre nőtt az inaktívak létszáma. 2002 és 2010 éveit vizsgálva a foglalkoztatási ráta jelentős csökkenést mutat Celldömölki:26,9%, Sárvári Kistérség:26,1%. Az inaktív lakosság számának jelentős növekedése veszélyt jelent a társadalomra.

1.melléklet

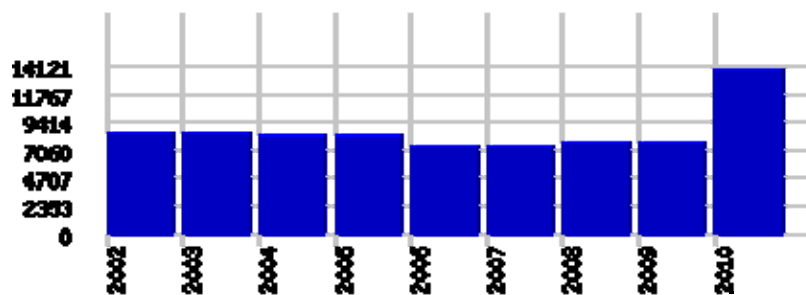
Éves KSH kistérség szintű adatok
Celldömölki, 15 - 74 korosztály

	Mnk.ráta	s	Munkanélküliek	s	Foglalkoztatottak	s	Inaktívak	Fogl.ráta	Akt.ráta
2002	5.44 %	0.24	663	23	11514	357	8309	56.2%	59.4%
2003	5.65 %	0.286	691	28	11538	406	8257	56.3%	59.7%
2004	5.01 %	0.12	600	13	11385	147	8091	56.7%	59.7%

2005	6.35 %	0.15	756	16	11147	153	8173	55.5%	59.3%
2006	6.26 %	0.154	766	17	11475	162	7369	58.5%	62.4%
2007	5.66 %	0.14	692	15	11532	171	7386	58.8%	62.3%
2008	5.48 %	0.136	642	14	11083	161	7648	57.2%	60.5%
2009	10.24 %	0.215	1196	22	10483	152	7635	54.3%	60.5%
2010	10.47 %	0.415	619	20	5291	160	13754	26.9%	30.1%

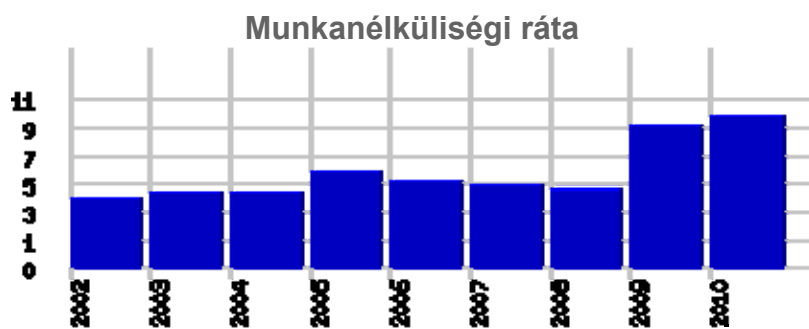

Inaktívak

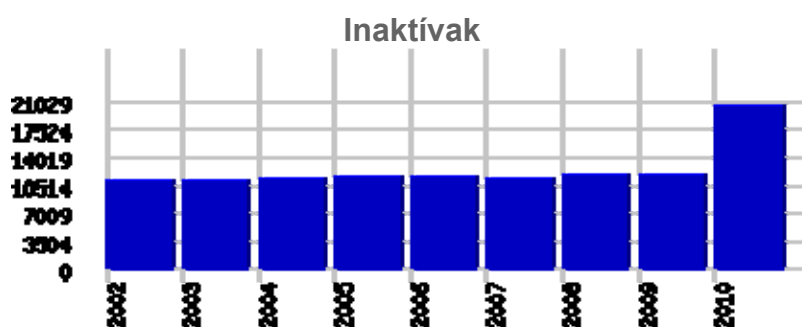
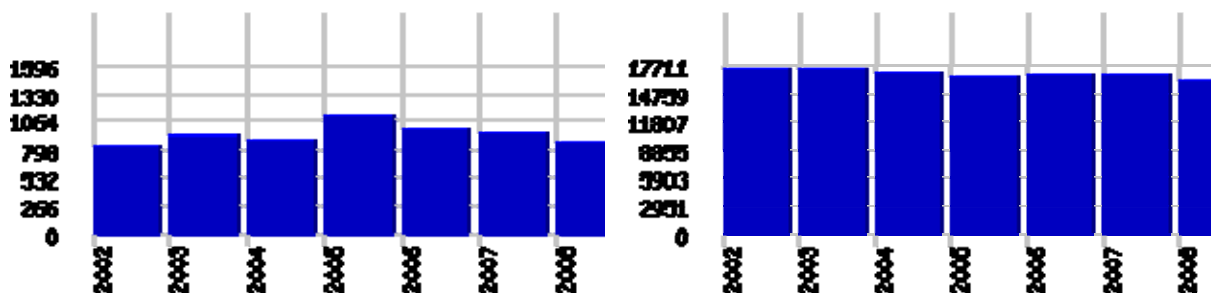
Éves KSH kistérség szintű adatok
Sárvári, 15 - 74 korosztály

	Mnk.ráta	s	Munkanélküliek	s	Foglalkoztatottak	s	Inaktívak	Fogl.ráta	Akt.ráta
2002	4.55 %	0.2	821	28	17215	534	10912	59.5%	62.3%
2003	5.06 %	0.257	920	37	17251	607	10777	59.6%	62.8%
2004	4.99 %	0.119	879	19	16733	215	11228	58%	61.1%
2005	6.35 %	0.152	1111	24	16382	225	11347	56.8%	60.7%
2006	5.61 %	0.136	981	21	16503	233	11304	57.3%	60.7%
2007	5.39 %	0.136	944	21	16584	245	11260	57.6%	60.9%
2008	5.15 %	0.128	865	19	15946	231	11617	56.1%	59.1%
2009	9.35 %	0.196	1555	28	15083	219	11703	53.2%	58.7%
2010	10.06 %	0.399	842	27	7530	228	20483	26.1%	29%

Munkanélküliek

Foglalkoztatottak

A foglalkoztatás elsősorban a közeli városok (Sárvár és Celldömölk) ipari centrumaiba koncentrálódik, ami a munkavállalókat napi ingázásra kényszeríti. Ipari foglalkoztatási szempontból még lényeges Jánosháza és Répcelak szerepe. A tönkrement élelmiszeripar utolsó ágazatát találhatjuk a Répcelakon a Sajtgyárat..Munkaerő felvétel oldaláról vizsgálva jelentős ágazat a gyógyturizmus, amely az utóbbi évtizedben alakult át és erősödött meg.

A térség településein alacsony a vállalkozói aktivitás. A vállalkozások jelentős része jellemzően családi vagy kényszervállalkozás, így nem tudnak a térségre nagymértékben jellemző ingázásra negatív hatást kifejezni. Jellemző probléma a tőkehiány, ami a fejlesztések komoly gátja. Az utófinanszírozás és hiányzó banki háttér nem kedvez a vállalkozások megerősödésének.

Az aprófalvas településszerkezet miatt a kistelepüléseken a mezőgazdasági tevékenység (őstermelők, családi jellegű farmgazdaságok) mellett szinte csak a minimális szolgáltatásokkal kapcsolatos mikrovállalkozások találhatók meg. A szolgáltatató szféra gyengének mondható, ami érvényes a piaci és az intézményi szolgáltatásokra is.

A vállalkozások körében kihasználatlan potenciált jelentenek még a meglévő kézművesipari adottságok, hagyományok és termékek, mivel az ágazat termékei értékesítési gondokkal küszködnek. A tradicionális kézműves iparágak, mesterségek fejlesztése a turizmusfejlesztéssel párhuzamosan komoly lehetőségeket jelenthet az ágazat számára.

2.1.5. Társadalmi környezet

A két Kistérség településszintű álláskeresői adatait találjuk a 2. számú mellékletben. Sajnos a jelenlegi gondolkodásmód nem kedvez a vidéki alkalmazottaknak. Sok helyen ők az első leépítéskori áldozatok.

2011.01.20-i adat szerint A Celldömölki Kistérségben a 17.271 munkavállalásra képes lakosból 1257 nyilvántartott munkanélküli 7,28%. A Sárvári Kistérségben: 24.905 főből 1706 fő 6,85% a nyilvántartott munkanélküli

2.melléklet

Dátum 2010.

Nyilvántartott álláskeresők száma és aránya az állandó lakóhelyük szerint régiónként, megyénként és kistérségenként

és KSH kistérségenként (2010.12.20-i állapot)

Település megnevezése	Nyilvántar- tott össz. fő	Foly. nyilv. hossz>365. fő	Járadék tip. ell. fő	Segély tip. ell. fő	Rendelk. áll. tám.. fő	Munkav. népes. fő	Relatív mutató %
-----------------------	---------------------------------	----------------------------------	----------------------------	---------------------------	------------------------------	-------------------------	------------------------

Nyugat-Dunántúl

Vas megye

Celldömölki

BOBA	43	19	10	5	12	568	7.57
BORGÁTA	4	2	1	2	1	83	4.82
CELLDÖMÖLK	425	132	99	61	79	7873	5.40
CSÖNGE	25	3	12	4	3	245	10.20
DUKA	16	7	2	3	8	197	8.12
EGYHÁZASHETYE	27	13	5	9	5	241	11.20
JÁNOSHÁZA	129	43	25	20	42	1817	7.10
KARAKÓ	15	4	1	2	4	135	11.11
KELÉD	2	0	0	0	2	37	5.41
KEMENESKÁPOLNA	6	2	1	1	2	62	9.68
KEMENESMAGASI	47	15	9	10	13	593	7.93
KEMENESMIHÁLYFA	23	7	2	4	6	377	6.10
KEMENESPÁLFA	22	10	5	1	7	309	7.12

KEMENESSÖMJÉN	31	6	10	8	2	435	7.13
KEMENESSZENTMÁRTON	10	6	3	1	3	147	6.80
KENYERI	38	9	12	9	3	617	6.16
KISSOMLYÓ	14	3	2	6	1	165	8.48
KÖCSK	9	3	3	2	3	173	5.20
MERSEVÁT	16	4	4	3	3	426	3.76
MESTERI	6	2	1	3	0	146	4.11
NAGYSIMONYI	43	9	12	12	3	643	6.69
NEMESKERESZTÚR	21	10	2	8	7	182	11.54
NEMESKOCS	10	1	3	2	0	222	4.50
OSTFFYASSZONYFA	46	8	12	7	9	563	8.17
PÁPOC	21	2	9	6	0	186	11.29
SZERGÉNY	22	10	3	4	6	240	9.17
TOKORCS	12	5	1	3	0	237	5.06
VÖNÖCK	57	20	14	12	10	540	10.56
<u>Celldömölki kist. összesen</u>	<u>1140</u>	<u>355</u>	<u>263</u>	<u>208</u>	<u>234</u>	<u>17459</u>	<u>6.53</u>

Sárvári

BEJCGYERTYÁNOS	28	5	10	7	2	320	8.75
BÖGÖT	19	2	10	5	1	272	6.99
BÖGÖTE	13	4	4	0	2	184	7.07
CSÁNIG	20	3	7	2	6	247	8.10
CSÉNYE	11	2	1	4	2	429	2.56
GÉRCE	56	17	10	12	21	782	7.16
HEGYFALU	24	6	10	2	3	433	5.54
HOSSZÚPERESZTEG	41	15	8	11	13	467	8.78
IKERVÁR	55	13	16	17	3	1243	4.42
JÁKFA	21	6	3	8	2	345	6.09
KÁLD	74	25	18	16	21	776	9.54
KENÉZ	10	2	2	3	2	202	4.95
MEGGYESKOVÁCSI	56	21	9	7	22	459	12.20
MEGYEHÍD	15	3	3	5	4	217	6.91

NICK	30	9	10	6	4	365	8.22
NYŐGÉR	21	5	6	6	2	200	10.50
ÖLBŐ	52	15	17	10	4	520	10.00
PECÖL	31	8	8	10	2	543	5.71
PORPÁC	12	2	1	3	4	93	12.90
PÓSFA	14	3	5	5	2	195	7.18
RÁBAPATY	58	10	18	15	5	1146	5.06
RÉPCELAK	83	22	28	15	12	1990	4.17
SÁRVÁR	601	166	183	127	88	10662	5.64
SITKE	22	9	3	3	3	451	4.88
SÓTONY	33	10	10	6	6	417	7.91
SZELESTE	29	6	11	7	6	441	6.58
URAIÚJFALU	44	7	12	9	10	607	7.25
VÁMOSCSALÁD	16	3	6	3	2	239	6.69
VÁSÁROSMISKE	13	1	5	2	2	221	5.88
VASEGERSZEG	16	2	7	4	3	247	6.48
VASHOSSZÚFALU	17	8	1	6	4	249	6.83
ZSÉDENY	7	1	2	1	2	130	5.38
<u>Sárvári kist. összesen:</u>	<u>1542</u>	<u>411</u>	<u>444</u>	<u>337</u>	<u>265</u>	<u>25092</u>	<u>6.15</u>

A térségben a civil szféra, kultúra és az önszerveződés is markánsan jelentkezik. A civil szerveződések, egyesületek, alapítványok szerepe a települések életében nagyobb jelentőséggel bír, mint a nagyvárosokéban, hiszen egy sportegyesület vagy egy kulturális szervezet a települések alacsony lélekszáma miatt magasabb társadalmi hatást képes kifejteni. Főként sport és kulturális területen (hagyományőrzés) jellemző a tevékenységük. A tradicionálisan meglévő tűzoltó- és sportegyesületek mellett a társadalmi igények változásával a környezet- és természetvédelemmel, közbiztonsággal, településfejlesztéssel foglalkozó civil szervezetek megalakulása, térnyerése is jelentős.

A nemzetiségi kultúra markánsan nem jelenik meg. A csekély arányt képviselő roma népesség egyedi kultúrája is csupán nyomokban lelhető fel.

Napjainkban és a közeljövőben a térségben kiemelt figyelmet kap a meglévő természeti és társadalmi értékek védelme, megőrzése, valamint a kulturális hagyományok továbbadása a fiatalabb generációk számára. A térségben tevékenykedő non-profit szervezetek számos kulturális és gasztronómiai rendezvény megrendezésével segítették elő a települések együttműködését, valamint jelentősen javították a társadalmi közösségek között kialakuló kommunikációt. A civil szektor ezért arra törekszik, hogy az alulról szerveződő helyi cselekvések köre bővüljön, a lakosság létrehozza saját szerveződéseit és részt vegyen települése, kistérsége, régiója fejlesztésében.

A civil szférának elsősorban a kezdeményezésben kell erősnek lennie, hiszen a társadalmi hiányosságokat a lakosok csak helyi szinten tudják felismerni, ezek mérséklésére pedig csak a legrugalmasabb civil szervezetek tudnak gyorsan és hatékonyan reagálni.

2.4. A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia felülvizsgálatának indokoltsága

2.5. SWOT elemzés

A Sághegy Leader Egyesület tervezési területén készült SWOT analízis tervezet, melyhez kérjük segítő észrevételeiket

Erősségek	Gyengeségek
Gazdag természeti Környezet, gyógy és termálfürdők	népesség fogyás, demográfiai mutatók romlása
Ság-hegy és Kisomlyó szőlőkultúrája	infrastrukturális elmaradottság
Szajki tavak, Natura 2000 területek	leromlott úthálózat, szennyvíz csatornázottság hiánya
Meglevő kulturális örökség, épített és természeti örökség	alacsony helyi vállalkozói aktivitás
Irodalmi emlékhelyek	turisztikai szolgáltatási igény gyenge
Sitke Rockfesztivál és Répcelak Laki Kalinkó nagy rendezvény	munkavállalók kiszolgáltatottsága a munkáltatóknak
Hagyományőrző csoportok jelentős száma	környezettudatos életmód
Sportegyesületek, Tűzoltó Egyesületek tenni akarása	
Közbiztonság, polgárőrség szerepvállalása	
Civilszervezetek helyi erősödése, szerepvállalása	
Néhány mikro vállalkozás munkahely teremtési törekvése	
A falu szempontjából jelentőséggel bíró épületek, közparkok gondozása, fejlesztése	
szélérőművek elterjedése, megújuló energia	
lehetőségek	fenyegetések
vidékfejlesztési támogatások lehívása, előleg biztosítása fokozná az aktivitást	tovább nő a népesség fogyás
civil szféra még aktívabbá tétele	hagyományos falusi életforma eltűnik

turisztikai program csomagok	igénytelenség a helyi hagyományőrzésre
növekvő belső piaci igények	elhúzódozó pályáztatás rontja az aktivitást

3. HELYI VIDÉKFEJLESZTÉSI STRATÉGIA

3.1. A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia jövőképe

3.2. A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia kapcsolódása a térség szükségleteihez

3.3. A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia fő célkitűzései